

SARS E TSEBISA KA SEPHETHO SA MANTLHA SA POKELLO YA LEKGETHO SA 2018-19

Pretoria, Mantaha 1 Mmesa 2019 – Bakeng sa selemo sa ditjhelete se felang ka la 31 Tlhakubele 2019, SARS e bokelletse bokaalo ba tjhelete e kana ka R1 287.6 billion, papisong le kakanyo ya Tekanyetso ya 2019 ya R1 302.2 billion mme sena sa baka hore ho be le kgaello ya R14.6 billion (-1.1%).

Ho hlokomelwe hore tsena ke **diphetho tsa mantlha** tse sa ntseng di tla ba karolo ya oditi ya makgaolakang.

Bokaalo bohle (pele ho dikgulo) bo bokelletsweng e bile R1 575.4 billion bo fokotsehileng ka R287.8 billion, mme sena sa baka hore dipokello tsa ka mora dikgulo e be tjhelete e kana ka R1 287.6 billion. Sephetho sena sa ka mora dikgulo sa R1 287.6 billion ke kgolo ya R71.2 billion (5.8%) ha ho bapiswa le sa selemo sa ditjhelete sa 2017/18.

Ha sena se shejwa papisong le kakanyo ya Tekanyetso ya 2019 ya R1 345.0 billion, sena se bakile kgaello ya R 57.4 billion (-4.3%), mme papisong le Kakanyo e Lekotsweng botjha ya R1 302.2 billion, sena se bakile hore ho be le kgaello ya R14.6 billion (-1.1%).

Dipokello tsa pele ho dikgulo di hodile ka 8.6% ha dipusetso di bontshitse kgolo ya 22.7% ho latela tsebiso ya Letona la Ditjhelete ka nako ya Puo ya Leano la Tekanyetso ya Nako e Mahareng (MTBPS) ya hore pusetsong ya VAT e tla eketswa hore dipusetso tsena tsa VAT di kgone ho kgutlela ikonoming.

Ka nako ena ya tlaleho, kgolo ya ikonomi ya lefatshe e fokotse ka 3.7% ka 2018 mme ho leptjwa kgolo ya 3.5% ka 2019. Kgolo e nonyeditse ke tsitsipano ya kgwebisano e pakeng tsa US le China (le ho nyoloha ha ditharifi) ka 2018, ho tsebahatswa ha maemo a matjha a mabapi le mesi ya makoloi mane Germany, ho honyela ha tseko ya lehae mane Italy ka lebaka la matshwenyeho a tse ka bakang kotsi ho tsa ditjhelete, mmoho le mmaraka o fokolang wa ditjhelete le kgolo mane Turkey.

Ha sena se lekannngwa ho latela dintlha tsa nnete tsa GDP, ikonomi ya lehae e hodile ka 0.8% ka 2018 ho tswa ho 1.4% ka 2017. Tse bileng le seabo se sehlo sekgahlang sa kgolo ya 0.8% ka 2018 e bile tsa ditjhelete (phesente ya 0.4 e thehilweng hodima kgolo ya 1.8%) le mmuso (phesente ya 0.2 e thehilweng hodima kgolo ya 1.3%). Ka ho fapana, tsa temo (phesente ya -4.7% le -0.1), merafo (phesente ya -1.7% le -0.1), mmoho le tsa kaho (phesente ya -1.2% le -0.0) di bile le kabelo e mpe kgalong ya GDP ka 2018.

Mehlodi e ka sehloohong e bileng le kabelo ho R1 287.6 billion e bokelletsweng e bile Lekgetho la motho ka bomong (PIT), le bileng le kabelo ya R493.8 billion (38.3%), Lekgetho la Boleng bo ekeditsweng (VAT) le bileng le kabelo ya R324.6 billion (25.2%), Lekgetho la Lekenano la Kgwebo (CIT), le bileng le kabelo ya R214.7 billion (16.7%) le dikgafa tsa Bolaodi ba Meedi tse bileng le kabelo ya R55.2 billion (4.3%).

- Dipokello tsa Lekgetho la Lefa ha o ntse o fumana moputso (PAYE) bakeng sa selemo di hodile ka 7.0% ho ya ho R477.4bn, ho sa natswe monyebe wa ditumellano tsa meputso le ho honyela ha ditefo tsa dibonase. Le ha ho le jwalo, kgolo ena e ile ya nonyetswa ke ditefo tse tlase tsa diabo haholoholo ho tswa lekaleng la tsa ditjhelete, ho nyoloha ho mahareng ha meputso lekaleng la tsebeletso ya setjhaba, tahlehelo ya mesebetsi lekaleng la tseo e seng tsa temo mmoho le ditefo tse tlasana tsa dibonase lekaleng la tsa ditjhelete.
- Ho bile le kgolo ya di-dijiti tse pedi ya Lekgetho la Boleng bo ekeditsweng (VAT) haesale ho tloha ka Motsheanong 2019 ka lebaka la melemo ya ho nyoloha ha sekgahla sa VAT ka phesente e le nngwe. Sena se bakile sekgahla sa kgolo e matla ho tsa dikgwebo tse kgolo le ho tsa dikgwebo tse nnyane, tse mahareng, le tse kgolo (SMME) ya 9.8% le 14.8% ka ho fapana. Bakeng sa barekisi ba lefelleletseng dilemo tsena ka bobedi ka dinako tse amehang, VAT ya Lehae e ka be e hodile ka 3.9% ebang ho ne ho se keketseho ya sekgahla sa VAT, papisong le 11.2% bakeng sa sampole yona eo ka ho nyoloha ha sekgahla sona seo. Ke kahoo ho bileng le kgolo e bonahalang le ha ho bile le kgolo e fokolang dithekisong tsa kgwebisano, tse ntseng di tswela pele ho ba tlasa kgateello. Dipokello tsa selemo se tletseng e bile R378.8bn eo 83.0% ya yona e fumanweng ka tsela ya mokgwatshebetso wa eFiling.
- Dipokello tsa Lekgetho la Lekenano la Kgwebo (CIT) di honyetse ka 2.5%, kgonyelo ena ke ka lebaka la palo e bonahalang ya dipusetso tsa CIT tse ileng tsa leshwa lekala la tsa kgwebo e kgolo mme sena se amana le dinako tse ngatangata moo lekala lena le neng le le tlasa tekolobotjha ya oditi, mmoho le maiteko a ntseng a tswella a ho hleka bukana ya IT ya sekoloto. Ho feta moo, ho kgaoha ho ntseng ho tswella ha motlakase ho bakwang ke khampani ya phepele ya motlakase ho bile le kabelo kwelotlaseng ya diketsahalo tsa kgwebo mme ditshebetso tsa dikhampani di nonyeditse hampe mme sena sa ama le phaello ya tsona.
- Kgolo ya ditefo tsa nakwana tsa Lekgetho la motho ka bomong (PIT) e ile ya ba monyebe ho tloha ho 37.5% ka Phato 2018 ho isa ho 18.4% ka Hlakola 2019, sena ka sehloohong ebile ka lebaka la ho se iphethe le / kapa tsebahatso e tlasana ya kuno e entsweng ka mora thekiso ya dithoto ha ho bapiswa le ngwahola.
- Ho bile le kgolo e matla ya makgetho a thomellokahare ya 14.0% bakeng sa dikotara tsa pele tse tharo tsa ditjhelete, ka mora moo data ya diphapanyetsano le dithomello kahare ho naha tsa dipahlo ha di a ikamahanya le ditebello dikgwedeng tse itseng tsa kotara ya ho qetela ya ditjhelete. Ditefo tseo e leng karolo ya '13th deferral statement' di fetile ditebello kaofela mme sena sa baka hore ho be le sephetho sa

kakaretso sa Bolaodi ba Meedi se hodileng ka 13.9% mme sena se batla se le hodingwana ho sekgahla se hlokehang sa kgolo.

Ho latela tsebiso ya Puo ya Leano la Tekanyetso ya Nako e Mahareng (MTBPS) ka Mphalane, ho bile le monyetla ho tsa ditjhelete hore SARS e fokotse buka ya sekoloto ho tse mabapi le dipusetso tsa VAT. SARS e fokoditse buka ya sekoloto ho tse mabapi le dipusetso tsa VAT ho tloha ho R41.8 billion ka Loetse 2018 ho ya ho R25 billion mafelong a selemo sa ditjhelete, mme sena se bakile keketseho ya boleng ba 16.4% le 6.3% bokaalong ba dipusetso tse kgutletseng ka hara ikonomi. Ho latela tsebiso ena, re bone dipokello tsohle pele ho dikgulo di hola ka 8.6% ha dipusetso di ile tsa hola ka 22.7%.

SARS e lefile bokaofela ba R287.8 billion e le dipusetso selemong sena sa ditjhelete sa 2018/19. Paloyohle ya tjhelete e kana ka R30.5 billion e lefilwe e le dipusetso tsa Lekgetho la batho ka bomong (PIT), sena se supa keketseho ya 13.8% papisong le ngwahola. Dipusetso tsa Lekgetho la Lekenno la Kgwebo e bile R22.2 billion, sena e ka ba keketseho ya R8.7 billion (63.7%) ya ditefo tse lefilweng papisong le selemo sa fetileng. Dipusetso tsa VAT tsa selemo e bile R229.2 billion, sena se fetile kakanyo ya R1.2 billion, sena ke keketseho ya R38.1 billion (19.9%) ho ya ngwahola. Kgolo e susumeditse ke ho nyoloha ha R15.8bn (19.9%) ditefong tse entsweng ho barekisi ba bannyane le ba mahareng, ha barekisi ba baholo ba fumane dipusetso tse ding tse fetang tsena tsa R22.3bn (20.0%) ho feta tsa ngwahola.

Ho boetse ha ba le keketseho ya dipusetso tsa disele ya R2.8 billion (93.3%) papisong le ngwahola, ka lebaka la ho tshepela diseleng bakeng sa tlhahiso ya motlakase.

Le ha ditefo tse hodingwana tsa pusetso di ile tsa theolwa ke pokello ya lekgetho (ka mora ditloso) ya selemo, sena se boetse sa kgutlisetsa tjhelete ikonoming.